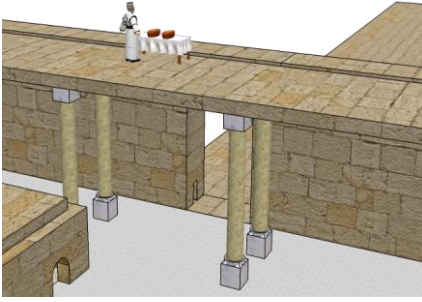
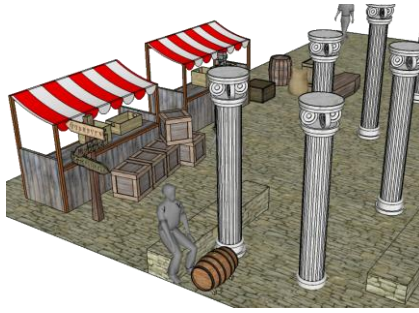

חלות תודה שמונחות על גג האיציטבא | יג ע"ב "אמאי פסולות" - "כולן שורפין"

הכהן מניח את שתי חלות החמץ על גג האיציטבא (כנראה לכיוון העם היושב בירושלים)

איסטוונית לפני הסוחרים

רבי יהודה במשנתנו מביא הוכחה לשיטתו מזמן הצבת לחמי תודה של חמץ בערב פסח על גג האיציטבא (מדפים או ספסלים קטנים). שטח הר הבית היה לא מקורה, לכן מסביבו הוצבו שתי שורות של עשרות עמודים שהחזיקו גג (לכן הוא מכונה במשנה "גג האיציטבא"), תחת הגג העולים ישבו ונחו או הגנו על עצמם מפני הגשמים. שורה של עמודים מכונה "סטיו", ובבית המקדש היה "סטיו" כפול שכונה גם "איסטוונית", כיוון שהזכיר במראה את ה"איסטוונית" שהייתה לפני החנויות בשוק הסוחרים.

קורבן תודה הובא כעין קורבן שלמים, כהודאה של האדם על חסדי ה', כמופיע בתורה "אם על תודה יקריבנו, ויקריב על ידך התודה חלות מצות בלולת בשמן ורקיקי מצות משחים בשמן וסלת מרקקת חלת בלולת בשמן. על חלת לחם חמץ יקריב קרבנו, על ידך תודת שלמיו... ביום קרבנו יאכל, לא יניח ממנו עד בקר" (ויקרא ז, יב-טו). להלן חלק מדיניה: 1. המקריב מביא קורבן (מאיזה סוג או מין שירצה), ועליו מוסיף ארבעים חלות, עשר חלות חמץ (מוכנס לעיסה שאור) ושלושים חלות מצה מסוג: מצות בלולות בשמן, רקיקי מצות וסלת מרוכבת. 2. מעת שאדם אמר על החלות "הרי לתודתי" חל עליהן הקדש והן מתקדשות בקדושת ממון (הן לא נפסלות בלינה ומנגיעה בטומאה, ואם נטמאו נפדות), בשחיטת הזבח הן מתקדשות בקדושת הגוף יחד עם הקורבן, ומותרות לאכילה מעת שמותר הבשר לאכילה בתום ההקרבה, בזריקת הדם. 3. כל הלחמים נאכלים ביום ההקרבה ובלילה ולאחר מכן נפסלים באכילה ("נותר"). 4. אחד מכל עשרת הלחמים יחד עם חלקי הקורבן מונפים על ידי הכהן והבעלים, וניתנים לכהן במתנה, וכל שאר 36 הלחמים נאכלים על ידי הבעלים.

הגמרא דנה אילו חלות תודה של חמץ הוצבו על הגג, ומעלה שלוש דיעות: א. רבי חנינא - חלות פסולות שנפסלו ב"לינה". ב. רבי ינאי - חלות כשרות שלא ניתן לאוכלן, כיוון שנשחט עליהן הזבח ונשפך הדם לפני זריקתו. ג. רבי אלעזר - חלות כשרות לחלוטין (שהכוהנים היו אוכלים רגע לפני הביעור. תוס').

<p>❓ כיצד ישנן חלות תודה פסולות, הרי הן צריכות להיאכל על ידי הכוהנים במשך הלילה והכוהנים זריזים במלאכתם?</p>	<p>משנתנו</p> <p>ועוד אמר רבי יהודה: שתי חלות (חמץ) של תודה פסולות מונחות (בערב פסח) על גב [גג] האיציטבא, כל זמן שמונחות כל העם אוכלין, ניטלה אחת - תולין לא אוכלין ולא שורפין, ניטלו שתיהן - התחילו כל העם שורפין.</p>
<p>✅ רבי חנינא: הבאת לחמי תודה בחג הפסח הוקדמה ל"ג ניסן (לא ניתן להביא לחמי תודה חמץ ב"ד ניסן וכ"ש בפסח עצמו), לכן הכוהנים קיבלו מספר רב של לחמי תודה ולא היו מספיקים לאכול את כולם וחלקם היה נפסל ב"לינה". מתוכם לקחו בבוקר של י"ד ניסן שתי חלות פסולות (לא היה ניתן להשתמש בחלות תודה כשרות, כיוון שבהותירם על גג האיציטבא עד זמן שריפת חמץ למעשה גורמים בידיים לאובדנם בשריפה).</p>	<p>ברייתא</p> <p>אין מביאין תודה בחג המצות מפני חמץ שבה (עשר חלות מתוך הארבעים הינן חמץ).</p> <p>רב אדא בר אהבה: אין כוונת הברייתא לחג הפסח (פשוט שלא ניתן להביא חמץ בחג עצמו), אלא לאסור הבאת לחמי תודה ב"ד בניסן, כיוון ש"אין מביאים קדשים לבית הפסול" (אין גורמים לקדשים להיפסל). המביא לחמי תודה ב"ד ניסן ממעט מהזמן שהתירה התורה לאוכלם יום ולילה לעד סוף השעה השישית מדאו' (ונמצא שמזרז פסילת ושריפת לחמי התודה), לכן יש להביאם רק עד י"ג ניסן.</p>
<p>🎯 רבי ינאי: אלו היו חלות תודה כשרות, והן לא היו "פסולות" ממש (כפסול "לינה" שמחוייב שריפה) אלא שלא ניתן לאוכלן כיוון שלא נשחט עליהן קורבן תודה (מצד אחד, אם לא נשחט הקורבן החלות קדושות רק בקדושת ממון ולא ניתן לאוכלן. מצד שני, רק בתום עבודת הקורבן, בזריקת הדם, ניתן לאכול את מתנות הכהונה של הקורבן ואת חלות התודה, לכן במצב הנוכחי לא ניתן עדיין לאוכלן).</p>	<p>רבה</p> <p>[אמר "זו תודה וזו לחמה" וצירף את שניהם זה לזה] רבה: אבד הלחם - מביא לחם אחר. אבדה (קורבן) תודה - אין מביא תודה אחרת. מאי טעמא? לחם גלל (מצטרף ל) תודה (לכן אבד הקורבן לא ניתן יותר להקריב את לחמו ויש לפדותו ולהוציאו לחולין. ובדמיו נקנים לחם או קורבן תודה, ואין תודה גלל לחם (לכן אבד הלחם מוסיף לחם אחר לקורבן).</p>
<p>🎯 שישחט את קורבן התודה ויהיו החלות מותרות באכילה? ת: אבד הקורבן ולא ניתן להתיר את החלות.</p>	
<p>🎯 שיביא קורבן אחר עם החלות ויהיו החלות מותרות באכילה? ת: אמר בהקדשה התודה על הקורבן והחלות "זו תודה וזו לחמה", ולא ניתן להקריבן עם קורבן אחר, כדברי רבה.</p>	

ברייתא

[ב]חג השבועות מקריבים שני כבשים עם שתי חלות, והחלות תלויות בדינן בקורבן כנאמר "וּשְׁנֵי כִבְשִׁים בְּנֵי שָׁנָה לְזֶבַח שְׁלָמִים" [כבשי עֲצֶרֶת אֵין מְקַדְּשִׁין אֶת הַלֶּחֶם אֲלָא בְּשַׁחֲטָה (רק בעת שחיטת הכבשים החלות מתקדשות בקדושת הגוף). כִּיצַד? שְׁחָטָן לְשָׁמֶן וְזָרַק דָּמָן לְשָׁמֶן - קִידֵשׁ הַלֶּחֶם (שביצע הכהן כראוי את עבודתו וכיוון את כל פעולותיו בקורבן לשם אותו קורבן). שְׁחָטָן שְׁלָא לְשָׁמֶן וְזָרַק דָּמָן שְׁלָא לְשָׁמֶן - לֹא קִידֵשׁ הַלֶּחֶם.

שְׁחָטָן לְשָׁמֶן וְזָרַק דָּמָן שְׁלָא לְשָׁמֶן - לֶחֶם קָדוֹשׁ (נפסל בהוצאתו מחוץ לעזרה ואינו נפדה עוד) וְאֵינוֹ קָדוֹשׁ (לא הותרה אכילתו כיוון שכבשי העצרת לא הוקרבו כראוי), דְּבָרֵי רַבִּי. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמְרִי: לְעוֹלָם אֵינוֹ קָדוֹשׁ הַלֶּחֶם, עַד שְׁיִשְׁחוּט לְשָׁמֶן וְיִזְרוֹק דָּמָן לְשָׁמֶן.

רבי שמעון ב"ק עו"ב

כָּל הָעוֹמֵד לְזָרוֹק כְּזָרוֹק דָּמִי (בעת קבלת דם כשר מהקורבן בכוס נחשב הדם כזרוק על המזבח לעניין להיפסל, אך לא לעניין התרת בשר הקורבן לאכילה).

ברייתא

מִשּׁוֹם רַבִּי אֶלְעָזָר אָמְרוּ: כְּשִׁירוֹת הֵיוּ (החלות תודה), כָּל זְמַן שְׁמוֹנְחוֹת - כָּל הָעַם אוֹכְלִין, נִיטְלָה אַחַת מֵהֶן - תּוֹלִין לֹא אוֹכְלִין וְלֹא שׁוֹרְפִין, נִיטְלוּ שְׁתֵּיהֶן - הִתְחִילוּ כּוֹלֵן שׁוֹרְפִין.

כל עוד החלות קדושות רק בקדושת ממון שיפדו אותן, מדוע לשרוף אותן? ת: הקורבן נשחט ונשפך הדם מהמזרק לפני הזאת הדם, לכן החלות קדושות בקדושת הגוף ולא ניתן לפדותן. (מצד הדין ברגע שיש פסול בגוף הקורבן מיד הוא יוצא לבית השריפה. אם הפסול נובע בעקיפין, מדם הקורבן או הבעלים, צריך הקורבן להתקלקל (תעובר) בצורתו במשך הלילה ורק אז יוצא לבית השריפה. כיוון שעסקינן בקורבן תודה שנשפך דמו ממתנינים עם החלות שיתעבר צורתן עד תום הלילה, ובינתיים ניתן "לזלזל" בחלות ולהניחם על הגג עד שריפתם בתום השעה השישית).

לשיטת רבי ינאי, מחד, החלות קדושות בקדושת הגוף ולכן אי אפשר לפדותם. מאידך, דם הזבח שלהן נשפך ולכן אי אפשר לסיים את הקרבת הקורבן כראוי ולאוכלם, לכן ניתן להשתמש בחלות כסימן לשריפת החמץ. כשיטת: 1. כרבי, שפסק בכבשי עצרת שלא נזרק דמם כראוי "הלחם קדוש" ולא ניתן לפדותם "ואינו קדוש" ולא ניתן לאוכלם. 2. כראב"ש, עסקינן שהחלות התקדשו בעת קבלת הדם בכוס, אך לא ניתן לאוכלם כיוון שלאחר מכן נשפך הדם מהכוס (שיטת ראב"ש כאביו, רבי שמעון, שמעת שהדם עומד בכוס להיזרק נחשב כזרוק, לכן באופן רעיוני השחיטה והזריקה הסתיימו כראוי והלחם התקדש).